

дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисциплін загального та професійного циклів, а також дисциплін вільного вибору.

4. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: 014.04. Середня освіта:математика державного стандарту підготовки молодшого бакалавру зі спеціальності 014 Середня освіта *Знання:*

- етапів становлення психології як науки та основного категоріально-понятійного апарату дисципліни;
- особливостей формування уявлень про психічні процеси як важливих компонентів людської діяльності;
- про емоційно-вольові якості особистості, їх прояв у діяльності та спілкуванні.

Уміння:

- теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки;
- аналізувати психічні властивості і стани, характеризувати психічні процеси, різні види діяльності індивідів у групі, процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості;
- оцінити соціально- психологічні процеси в малих та великих групах.

5. Структура дисципліни

Тема 1. Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.): Предмет та завдання психології. Основні галузі психології. Місце психології в системі наук. Методи психології, їх загальна характеристика. Основні етапи розвитку психології. Напрямки зарубіжної психології. Становлення психології в Україні. Психіка як властивість високоорганізованої матерії. Структура і функціонування центральної нервової системи людини. Рефлекторна природа психіки. Сучасні теорії онтогенезу людини. Свідомість, її характеристика та функції. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Максименко С. Д. . Соловієнко В. О.. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с. 2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с. 3. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: У 2 т. – К.: Форум, 2002. 4. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. - М., 2003. 5. Гроф С. За пределами мозга: Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии. — 3-е изд. — М.: Ин-т Трансперсональной Психологии, Изд-во Ин-та Психотерапии, 2000. — 504 с.

<p>Семінарське заняття (4 год.): Загальна характеристика методів психології: основних; додаткових. Педологія. Напрямки розвитку вітчизняної педології. Сучасні взаємозв'язки психології та педагогіки.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Максименко С. Д. , Соловієнко В. О. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с. Варій М. Й. Загальна психологія :
<p>Загальна характеристика основних напрямків зарубіжної психології: психоаналіз; біхевіоризм; когнітивна психологія; гештальтпсихологія; гуманістична психологія. Рефлекторна природа психіки. Мозкова організація психічних процесів. Характеристика свідомості. Характеристика несвідомого. Взаємозв'язок трьох рівнів психічної діяльності людини: несвідомого, підсвідомого, свідомого.</p>	<p>навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> https://www.twirpx.com/file/200148/ Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / О. О. Євдокімова. - Вид. 2-ге , допов. – Харків : Константа, 2020. – 320 с. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. - М., 2003. Гроф С. За пределами мозга: Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии. – 3-е изд. — М.: Ин-т Трансперсональной Психологии, Изд-во Ин-та Психотерапии, 2000. — 504 с. Свідомість і несвідоме. Самосвідомість особистості // Психологія: Підручник/ Ред. Ю.Л. Трофімов. - К., 2001. - с.122-134 Левченко Т.Ф. Психоаналітичні теорії розвитку особистості від Фрейда до Фромма // Левченко Т.Ф. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах - Вінниця., 2002-ст.338-356
<p>Завдання для самостійної роботи. Виконайте практичні завдання. Надайте пояснення в наступних дефініціях термінологічному словнику: психологія, педагогічна психологія, педологія, метод спостереження, психіка, свідомість, центральна нервова система, свідомість, самосвідомість, підсвідоме, несвідоме Термін виконання: не пізніше ніж за тиждень до закінчення навчального курсу.</p>	<p>Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х.: Прапор, 2007. 640 с.</p>

Тема № 2. Пізнавальні психічні процеси

<p>Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання</p>	<p>Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси</p>
--	---

Лекція (4 год.)

Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів.

Поняття відчуття. Види.

Аналізатори людини та їх характеристика.

Загальні особливості відчуттів.

Сприймання. Типи сприймання.

Властивості сприймання.

Процеси створення образів уяви.

Різновиди уяви.

Фізіологічне підґрунтя уваги.

Головні характеристики уваги.

Різновиди уваги.

Форми уваги.

Властивості уваги.

Розвиток уваги. Роль уваги у професійній діяльності.

Теорії пам'яті.

Види пам'яті.

Характеристика пам'яті.

Процеси пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті Поняття мислення.

Головні характеристики мислення.

Фізіологічні основи мислення.

Види мислення.

Критерії процесу мислення.

Структури мислення. Форми мислення.

1. Максименко С. Д. . Соловієнко В. О.. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с.

2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.

3. Психологія: Підручник / За ред. Ю.Л. Трофімова. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2001.

4. Введение в психологию / Под общ. ред. проф. А. В. Петровского. Москва: Издательский центр «Академия», 1996. - 496 с.

5. *Психология внимания.* Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер и В. Я. Романова М.: ЧеРо, 2001. 858 с., ил. *Хрестоматия по психологии.*

6. *Фаликман М.В.* Внимание и сознание. <https://www.psychology-online.net/articles/doc-1386.html>

7. *Купцова О. В.* Внимание как особый психический процесс // Проблемы современной науки и образования. 2017. <https://cyberleninka.ru/article/n/vnimanie-kakosobyu-psihicheskij-protsess/viewer>

8. Психология памяти: Хрестоматия / Ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романов. М.: ЧеРо, 2000.

9. Зинченко Т.П. Память в экспериментальной и когнитивной психологии. СПб.: Питер, 2002. – 320с.

10. Карпенко В.В. Психологія мислення: феноменологія, процес і детермінанти http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2013/13kvvpid.pdf

11. Корнилов Ю. К. Психологія практичного мислення / Ю. К. Корнилов. Ярославль: ДИА-прес, 2000. 205 с.

12. Васильев И.А., Поплужный В.Л., Тихомиров О.К. Эмоции и мышление М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. 192 с.

<p>Семінарське заняття (6 год.): Рефлекторна природа відчуттів та сприймань. Відчуття та сприймання, їх спільні риси та відмінності. Сенсорно – перцептивна організація особистості. Види відчуттів та їх класифікація. Класифікація сприймань та їх види. Сприймання як дія. Спостереження і</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. С. Д. Максименко. В. О. Соловієнко. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с. 2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с. 3. Хрестоматія по общей психологии.:
<p>спостережливість Фізіологічні основи уваги та уваги. Види уваги та їх особливості. Види і форми уваги. Роль уваги в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого. Вплив уваги на якість виконання діяльності. Загальне уявлення про пам'ять та її місце в системі психічних явищ. Види пам'яті. Характеристика процесів пам'яті. Основні факти та закономірності психології пам'яті. Розвиток пам'яті в онтогенезі. Мнемотехніка. Вправи на розвиток пам'яті. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності. Види мислення та їх характеристика. Класифікація форм та операцій мислення. Теорії мислення. Удосконалення та розвиток мислення. Вправи, що спрямовані на розвиток мислення.</p>	<p>Психология мышления. / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.В.Петухова.–М.: МГУ, 1981.– С.218-327.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Зинченко В. Наука о мышлении // Психологическая наука и образование. – 2002. – №3. – С.5-24. 5. Розин В.Т.Что такое память? // Мир психологии. – 2001. –№1. – С.78-89. 6. Хрестоматія по общей психологии. Психология памяти / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. –272 с.
<p>Завдання для самостійної роботи. Надайте серію вправ, спрямованих на розвиток пізнавальних процесів у дитини. Термін виконання: не пізніше ніж за тиждень до закінчення навчального курсу.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрестоматія по общей психологии. / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. –272 с.

Тема № 3. Емоційно-вольові процеси

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
--	---

<p>Лекція (4 год.): Психічні стани особистості та їх види Загальна характеристика емоцій і почуттів. Функції емоцій та почуттів. Фізіологічні основи емоцій. Форми переживання почуттів. Характеристика вищих почуттів. Загальне поняття про волю. Природа волі. Характеристика вольових дій. Структура вольового акту. Вольові якості особистості.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник / М.Й. Варій. – К., 2007. 2. Загальна психологія: Практикум: Навчальний посібник / [В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук]. – К., 2006. 3. Скрипченко О. В. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.: Посібник – К. : Каравела, 2012. – 464 с. 4. <i>Изард К.</i> Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2000. 5. <i>Ильин Е.П.</i> Эмоции и чувства. – СПб.: Питер, 2002. 6. Васильев И.А., Поплужный В.Л., Тихомиров О.К. Эмоции и мышление М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. 192 с. 7. Басов М.Я. Воля как предмет
	<p>функциональной психологии. – М.: Алетея, 2007. – 544 с. http://lib.mgppu.ru/opacunicode/app/webroot/index.php?url=/notices/index/IdNotice:237054/Source:default</p>

<p>Семінарське заняття (6 год.):</p> <p>Поняття про почуття та їх роль в практичній та пізнавальній діяльності.</p> <p>Фізіологічні основи почуттів.</p> <p>Класифікація емоцій та почуттів.</p> <p>Основні емоційні стани та їх зовнішній вираз.</p> <p>Почуття і особистість. Вищі почуття і їх види.</p> <p>Поняття про волю. Зв'язок волі з іншими психічними явищами.</p> <p>Основні психологічні теорії волі.</p> <p>Фізіологічні та мотиваційні аспекти вольових дій.</p> <p>Основні функції волі. Емоційно-вольова регуляція поведінки.</p> <p>Структура простої та складної вольової дії.</p> <p>Структура вольового акту.</p> <p>Вольові якості особистості. Умови їх формування.</p> <p>Роль діяльності у формуванні вольових якостей.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В.Синявський, О.П.Сергєєнкова/ За ред.. Н.А.Побірченко 2. С. Д. Максименко. В. О. Соловієнко. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с. 3. Кузнєцов М.А. Вольова регуляції діяльності: основні закономірності, етапи і механізми / М. А. Кузнєцов // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2012. - Вип. 43(1). - С. 110-128 http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psychol_2012_43%281%29__18 4. Басов М.Я. Воля как предмет функциональной психологии. – М.: Алетея, 2007. – 544 с. http://lib.mgppu.ru/opacunicode/app/webroot/index.php?url=/notices/index/IdNotice:237054/Source:default 5. Кузнєцов М.А. Вольова регуляції діяльності: основні закономірності, етапи і механізми//Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2012. - Вип. 43(1). - С. 110-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psychol_2012_43%281%29__18 6. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. – СПб: Питер, 2001. – 752 с. 7. Изард К. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2000.
<p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>В запропонованих психологічних задачах розкрийте емоційно-вольові процеси</p> <p>А. "Я танув і тремтів від невиразної насолоди, коли писав музику до Онегіна".</p> <p>Б. Після тривалих зусиль учневі пощастило розв'язати важку задачу, що привело його в стан захоплення.</p> <p>В. Хлопчик-староста був надзвичайно пригнічений тим, що діти назвали його «донощиком», бо він повідомив класному</p>	

<p>керівникові, хто розбив скло.</p> <p>Г. Учениця 10 класу пише, що вона в 15 років прочитала "Овода". Книжка справила на неї винятковий вплив і дівчинка три дні ходила під сильним впливом від неї.</p> <p>Термін виконання: не пізніше ніж за тиждень до закінчення навчального курсу.</p>	
--	--

Тема № 4. Діяльність

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (8 год.):</p> <p>Поняття про діяльність. Активність і діяльність.</p> <p>Мета і мотиви діяльності.</p> <p>Структура діяльності.</p> <p>Знання, уміння, навички.</p> <p>Основні види людської діяльності.</p> <p>Спілкування як вид діяльності.</p> <p>Мова і мовлення. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Різновиди мовлення.</p> <p>Поняття про спілкування. Значення спілкування у житті людини.</p> <p>Види спілкування.</p> <p>Типи спілкування.</p> <p>Функції спілкування.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бех І. Д. Від волі до особистості. К., 1995 2. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 304 с., – с. 236-246. 3. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 304 с., – с. 284-289. 4. Філоненко М. М. Ф 48 Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf 5. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Х. : НФаУ, 2018. — 140 с. http://91.234.42.22/bitstream/123456789/20792/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%8F_%D1%81%D0%BF%D0%BB%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%97%D0%B0%D0%BC_18.012.pdf

<p>Семінарське заняття (8 год.): Загальна характеристика діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності. Функції діяльності. Знання, уміння, навички. Основні види діяльності. Інтеріоризація та екстеріоризація діяльності. Активність. Діяльність. Творчість. Мовлення як процес спілкування, фізіологічні механізми. Єдність спілкування і діяльності. Комунікативна сторона спілкування.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник /для студ. психол. і педагог. спец. - 2-ге вид., випр. і доп. / М. Й. Варій. – К. : ЦУЛ, 2007. – 968 с. 2. Козаков В. А. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Підруч.: У 2-х ч. — Ч. 1. Психологія суб'єкта діяльності. — К.: КНЕУ, 1999. — С. 13—26, 80—83. 3. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методики : навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. /Микола
---	--

<p>Інтерактивна сторона спілкування.</p> <p>Перцептивна сторона</p> <p>Психологічні механізми сприймання людини людиною.</p>	<p>Степанович Корольчук. – К. : Ельга; НікаЦентр, 2009. – 320 с.</p> <p>4. Психологія діяльності людини : рекомендаційний бібліографічний покажчик / укладач І. О. Міщенко. – Запоріжжя : НБ НУ«Запорізька політехніка», 2019. – 36 с.</p> <p>http://library.zntu.edu.ua/bibliograf_pokaz/Psychology_of_human_activity.pdf</p> <p>5. Психологія особистості:Хрестоматія: Навч. посіб./</p> <p>О.Б.Мельничук, Р.Ф.Пасічняк, Л.М.Вольнова та ін. – К.: . НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 532 с.</p> <p>http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/15237/5/Textbook.pdf</p> <p>6. Бодалев А.А. Личность и общение. М.: Международная педагогическая академия, 1995. — 328 с.</p> <p>https://www.twirpx.com/file/700105/</p> <p>7. Філоненко М. М. Ф 48 Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с.</p> <p>https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf</p> <p>8. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Х. : НФаУ, 2018. — 140 с.</p> <p>http://91.234.42.22/bitstream/123456789/20792/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3i%D1%8F_%D1%81%D0%BFi%D0%BB%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81i%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%97%D0%B0%D0%BC_18.012.pdf</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Публічний захист реферату за семінарського заняття.</p> <p>Термін виконання: не пізніше проведення семінарського заняття.</p> <p style="text-align: right;">темою дати</p>	<p>Список рекомендованих тем рефератів наданий в робочій програмі.</p>

Тема № 5. Психологія особистості

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
---	--

Лекція (4 год.):

Людина. Індивід. Індивідуальність.
Особистість.
Поняття про особистість.
Формування особистості.
Спрямованість особистості.
Загальні компоненти структури особистості.
Психологія особистості С.Л. Рубинштейна.
Структура особистості за О.Г.Ковальовим
Структура особистості за К.К.Платоновим
Концепції структури особистості в теоріях зарубіжних психологів.
Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я»

1. Максименко С. Д. . Соловієнко В. О. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / Леонтьев А.Н. — М.: Политиздат, 1977. – 304 с.
4. Шилова Н.І. Спрямованість особистості як соціально-психологічне явище
[file:///C:/Users/User/Downloads/nvkhp_2017_5\(1\)_27%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/nvkhp_2017_5(1)_27%20(1).pdf)
5. Коpecь Л.В. Психологія особистості: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Коpecь Л.В. – К.: Вид дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с.
6. Хохліна О. П. Проблема структури особистості у психології// Юридична психологія. – 2016, №2(19)
<file:///C:/Users/User/Downloads/432-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-875-1-10-20171102.pdf>
7. Максименко С. Д. Структура особистості: теоретико-методологічний аспект / С. Д. Максименко, С. А. Мул // Проблеми сучасної психології. – 2009. – Вип. 6. – Ч. 1. – С. 3–13.
8. Рибалка В. В. Психологічна структура особистості / В. В. Рибалка // Психологія : підручник / [Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. ; за заг. ред. Ю. Л. Трофімова].– Київ : Либідь, 2000. – С. 116–122.
9. Иващенко А. В. Проблемы Яконцепции личности в отечественной психологии / А. В. Иващенко, В. С. Агапов, И. В. Барышникова // Мир психологии. – 2002. – №2(30). – С.17-29.
10. Чайка Г.В. Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я» в працях українських і зарубіжних дослідників //

Актуальні проблеми психології. Том XI.
Випуск 14

	http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22.pdf
<p>Семінарське заняття (6 год.): Співвідношення понять «Людина. Індивід. Індивідуальність. Особистість». Індивідуальність як інтегральна характеристика людини. Відмінні риси особистості. Спрямованість особистості та її структура. Умови формування особистості та їх вплив на зміст спрямованості особистості. Епігенетична концепція Е. Еріксона. Культурно-історична теорія Л.С.Виготського. "Теорія конвергенції" В. Штерна. Гуманістична теорія особистості А.Маслоу. Я-концепція як інтегральна складова особистості.</p>	<p>1. Максименко С. Д. Структура особистості: теоретико-методологічний аспект / С. Д. Максименко, С. А. Мул // Проблеми сучасної психології. – 2009. – Вип. 6. – Ч. 1. – С. 3–13.</p> <p>2. Рибалка В. В. Психологічна структура особистості / В. В. Рибалка // Психологія : підручник / [Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. ; за заг. ред. Ю. Л. Трофімова]. – Київ : Либідь, 2000. – С. 116–122.</p> <p>3. Иващенко А. В. Проблемы Яконцепции личности в отечественной психологии / А. В. Иващенко, В. С. Агапов, И. В. Барышникова // Мир психологии. – 2002. – №2(30). – С.17-29.</p> <p>4. Чайка Г.В. Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я» в працях українських і зарубіжних дослідників // Актуальні проблеми психології. Том XI. Випуск 14 http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22.pdf</p>

Завдання для самостійної роботи:

Виконайте тестові завдання для самоконтролю:

Свідомий індивід з індивідуально виявленими своєрідними розумовими, емоційно-вольовими та фізичними властивостями, що включений в суспільнокорисну діяльність і займає певне місце в суспільному житті, – це характеристика:

- а) людини;
- б) особистості;
- в) індивіда;
- г) індивідуальності.

2. Погляди особистості, які відповідають рівню її свідомості, життєвим домаганням, – це:

- а) ідеали;
- б) переконання;
- в) мрії;
- г) потяги.

3. Взірець, до якого прагне людина у своїй діяльності та поведінці, – це:

- а) мета;
- б) ціль;
- в) ідеал;
- г) ідол.

4. Особистість – це:

1. Максименко С. Д. . Соловієнко В. О. Загальна психологія. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ 2000 . -256 с.

2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.

- а) носій індивідуально-своєрідних рис;
- б) поєднання психологічних особливостей людини, що утворюють її своєрідність, відмінність від інших людей;
- в) соціалізований індивід, який втілює найсуттєвіші соціально значущі властивості;
- г) одиничний представник людського роду.

5. Спрямованість особистості, що характеризується підвищеною уважністю до зовнішнього світу та людям, називається:

- а) емоційною;
- б) соціальною;
- в) діловою;
- г) особистою

6.«Теорія рекапітуляції» належить:

- а) З.Фрейду;
- б) С. Холлу та Д. Болдуїну
- в) Е.Фромму;
- г) Ж.Пиаже

7. Згідно теорії конфронтації двох факторів розвитку особистості З.Фрейда, Воно – це:

- а) свідоме Его;
- б) несвідоме Ід;
- в) надсвідоме Супер-Его;
- г) всі варіанти вірні 8.

Персоналі –це:

- а) індивідуалізація особистості;
- б) процес зміни індивіда внаслідок набуття особистого досвіду чи вправління;
- в) біологічний фактор впливу на формування особистості;
- г) всі варіанти вірні

9. М. Розенберг виокремлює образів «Я»:

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) 6.

10. Я-концепція як система:

- а) біологічна за природою;
- б) константна;
- в) розвивається в процесі самоактуалізації особистості;
- г) є результатом виховання та навчання

Тема № 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (6 год.):	1. Варій М.Й. Загальна психологія :
<p>Загальна характеристика задатків. Загальне уявлення про здібності. Структура здібностей. Природа людських здібностей. Характеристика загальних та спеціальних здібностей. Основні етапи розвитку здібностей. Здібності, задатки та генотип. Поняття темпераменту. Головні властивості темпераменту. Характеристика типів темпераменту. Проблема мінливості темпераменту. Характер особистості. Акцентуація характеру та її основні типи. Визначення гармонії особистості. Ієрархична модель мотивацій А.Маслоу. Гармонія взаємин особистості, її сенс життя, духовність і свобода Фактори психічної стійкості. Щастя як показник гармонійності особистості.</p>	<p>підручник К.: Центр учб. літ., 2007. 968 с. 2. Варій М.Й. Психологія : навч. посібн Київ : Центр учб. літ., 2016. 287 с. 3. Харченко С.В. Вступ до загальної психології: навч.посібник Х.: ХНУВС, 2009. 192 с. 4. Тодорова І.С., Павленко В.І. Психологія і педагогіка : навч. посібник Київ : Центр учб. літ., 2016. 227 с. 5. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій Х.: НУЦЗУ, 2016. 191 с. 6. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. –С.20-409.</p>

<p>Семінарське заняття (10 год.): Задатки і здібності як генетичний аспект особистості. Якісна та кількісна характеристика здібностей. Геніальність, обдарованість, талант, майстерність : співвідношення та якісна характеристика понять. Загальні і спеціальні здібності. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей. Розвиток і формування здібностей. Роль спадковості та довколишнього середовища у процесі формування здібностей. Здібності, задатки та генотип. Поняття про темперамент . Організм, нервова система та темперамент. Психологічні властивості типів темпераменту . Вплив темпераменту на індивідуальний стиль та ефективність діяльності людини. Проблема співвідношення типологічних та вікових особливостей темпераменту. Характер і темперамент. Природні основи характеру. Структура характеру. Спрямованість особистості і характер. Характер і здібності. Класифікація рис характеру. Поняття про провідні, типові та індивідуальні риси характеру. Проблеми типології характеру. Акцентуації характеру.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В.Синявський, О.П.Сергеєнкова/ За ред. Н.А.Побірченко 2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с. 3. Загальна психологія. / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. –Вінниця : Нова книга, 2004. – 704 с. 4. Подшивайлов Ф.М. Теоретичне обґрунтування моделі мотиваційної сфери особистості// Актуальні проблеми психології Т. 12. ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ. ВИП. 23 http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v12/i2/3/28.pdf 5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность : В 2 т: Пер. с нем. – М.: Педагогика, 1986. – Т.1. – 408 с. 6. Маслоу А. Мотивация и личность. Пер. А. М. Татлыбаевой. — К.: Psylib, 2004. 7. Гурлева Т.С. Дослідження поняття «гармонія» в аспекті життєвих смислів особистості// Psychological journal °6(16) - 2018 https://www.researchgate.net/publication/326829394_DOSLIDZENNA_PONATTA_GARMONIA_V_ASPEKTI_ZITTEVIH_SMISLIV_OSOBISTOSTI
<p>Потребово-мотиваційна сфера особистості. Мотивація та психічна регуляція поведінки. Потреби особистості та їх класифікація. Ієрархія потреб особистості за А.Маслоу. Поняття гармонійної особистості. Розвиток і саморозвиток особистості у різних видах діяльності. Інтереси, прагнення, переконання та інші мотиви поведінки та діяльності особистості в контексті її гармонійного розвитку. Благополуччя. Типи благополуччя. Самоактуалізація як важливий компонент гармонійного розвитку особистості. Щастя як показник гармонійності особистості.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8. Терещенко І.І., Зубенко Д.В. Ідея всебічного розвитку особистості у теоретичних та практичних аспектах соціальної роботи. http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2010/1/10.pdf 9. Олексін І. Гармонійна людина та спорт як чинник її формування file:///C:/Users/User/Downloads/Nopa_2015_12_8_14.pdf

<p>Дисгармонія особистості.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи. Розкрийте схематично співвідношення індивідуально-психологічних особливостей особистості</p> <p>Термін виконання: не пізніше ніж за тиждень до закінчення навчального курсу.</p>	<p>1. Загальна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.:Либідь, 2005. – С.343-353.</p> <p>2. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. –С.20-409.</p> <p>3. Психология индивидуальных различий: Тексты / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я.Романова. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 8-14 , 53 -68 , 101 - 147.</p>

6. Політика курсу Політика щодо відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов’язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов’язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи. **Політика академічної доброчесності.**

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль Форма проміжного контролю – модульна контрольна робота, яка проводиться у формі письмової роботи (на платформі Moodle)

Зразок модульної контрольної роботи:

1. Розкрийте психологічний зміст особистості: співвідношення понять «Людина. Індивід. Індивідуальність. Особистість»; структура особистості; біологічна, соціальна та духовна складові особистості.

2. Обґрунтуйте співвідношення темперамент-характер. Надайте приклад такого співвідношення.

3. Визначте, які психічні процеси проявляються у наведених нижче ситуаціях:

а). Мама вчила доньку в'язати шкарпетки спицями.

б). Учитель пропонує старшокласникам визначити за запахом, яка речовина утворюється в результаті продемонстрованої хімічної реакції.

в). Коли бабуся підходила до цвинтаря, у неї на очах з'явилися сльози.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Перелік питань для підготовки до екзамену:

1. Загальна психологія як наука та її використання в роботі психолога.
2. Становлення психології як науки.
3. Завдання психології як науки.
4. Галузі психологічної науки.
5. Основні напрями розвитку психології та їх характеристика.
6. Методологічні принципи загальної психології.
7. Принцип детермінізму у психології.
8. Принцип системності в загальній психології.
9. Принцип випереджального психічного відображення дійсності.
10. Принцип єдності свідомості й діяльності.
11. Загальна характеристика методів психології.
12. Загальні вимоги до організації та проведення психологічного дослідження.
13. Спостереження як метод психології. Можливості використання спостереження в роботі психолога.
14. Принципи наукового спостереження психічних явищ.
15. Побутове і наукове спостереження: порівняльний аналіз.
16. Експеримент і його використання в роботі психолога.
17. Інтерв'ю як метод вивчення психіки.
18. Вимоги до проведення інтерв'ю.
19. Анкетування і його використання в роботі психолога.
20. Вимоги до проведення анкетування.
21. Тестування як метод вивчення психіки.
22. Вимоги до проведення тестування.
23. Вивчення продуктів діяльності як метод психології.
24. Контент-аналіз як метод психології.
25. Проективні методи дослідження психіки.
26. Опитування як метод психології.
27. Психіка як об'єкт загальної психології.
28. Розвиток психіки у філогенезі.
29. Функції психіки.

30. Рівень розвитку психіки і форми поведінки тварин.
31. Виникнення і розвиток свідомості.
32. Порівняльний аналіз психіки тварин і свідомості людини.
33. Структура свідомості.
34. Свідоме і несвідоме.
35. Самосвідомість особистості та її розвиток.
36. Механізми розвитку самосвідомості особистості.
37. Поняття про “Я-концепцію”.
38. Самооцінка і рівень домагань як характеристики самосвідомості.
39. Методи дослідження самооцінки і рівня домагань.
40. Вплив “Я-концепції” на можливість самореалізації особистості.
41. “Я-образ” як установка особистості. Модальності “Я”.
42. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”.
43. Поняття про особистість у психології.
44. Структура особистості.
45. Біологічне і соціальне в структурі особистості. 46. Стадії становлення особистості
47. Методи вивчення особистості.
48. Рушійні сили формування і розвитку особистості.
49. Стадії становлення особистості.
50. Діяльність як умова розвитку особистості.
51. Основні види діяльності та їх характеристика.
52. Структура діяльності.
53. Формування навичок і вмінь у діяльності.
54. Основні форми прояву психіки та їх взаємозв'язок.
55. Механізми розвитку вищих психічних функцій.
56. Загальна характеристика пізнавальних процесів.
57. Відчуття як пізнавальний процес. Види відчуттів.
58. Сприймання як пізнавальний процес.
59. Умови розвитку чуттєвих форм пізнання дійсності.
60. Пам'ять як психічний процес.
61. Засоби підвищення продуктивності пам'яті.
62. Мислення як пізнавальний процес.
63. Мислення як процес розв'язання завдань.
64. Операції мислення.
65. Види мислення.
66. Засоби активізації мислення.
67. Мислення і мовлення.
68. Уява як специфічний пізнавальний процес.
69. Уява і творчість.
70. Типи темпераменту та їх характеристики.
71. Темперамент і продуктивність діяльності людини.
72. Здібності та їх вплив на успішність діяльності.
73. Загальні та спеціальні здібності, їх характеристика.
74. Умови розвитку здібностей.
75. Пам'ять як психічний процес.

76. Засоби підвищення ефективності пам'яті.
77. Увага та її властивості.
78. Можливості управління увагою.
79. Емоції як психічний процес.
80. Засоби управління емоціями.
81. Воля як регуляція психічної активності людини.
82. Структура вольового акту.
83. Вольові якості та їх розвиток.
84. Спрямованість як головний компонент особистості.
85. Мотив і мотивація.
86. Ціннісні орієнтації особистості.
87. Загальна характеристика психічних станів.
88. Стрес і шляхи його подолання.
89. Характер: сутність і структура. 90. Умови становлення і розвитку характеру.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
90-100	<i>відмінно</i>
70-89	<i>добре</i>
51-69	<i>задовільно</i>
1-50	<i>незадовільно</i>

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100 -бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль) – за результатами відповідей на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
--------	--

5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
підготовка реферату	5
виконання вправ	5
ведення термінологічного словника	5
розробка схем та таблиць	5

Критеріями оцінювання *реферату* є науковість, аналіз та синтез опрацьованого наукового матеріалу, його актуальність та здібність студента до критичного оцінювання набутого матеріалу.

Критеріями оцінювання *виконання вправ* є самостійність та аргументованість відповіді.

Критеріями ведення *термінологічного словника* є науковість та академічна добросовісність

Критеріями *розробки схем та таблиць* є конкретність, логічність та науковість

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за МКР- 10: 1 і 2 питання – по 3 бали; третє питання оцінюється в 4 бали. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

Викладач

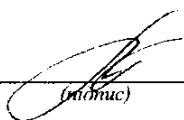
(підпис)

Макарчук Н.О.
(ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології

Протокол № ____ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Мазоха І.С.
(ПІБ)